

Rijenzaaimachine

U ziet hier een authentieke, door een paard getrokken **rijenzaaimachine** (in de volksmond ook wel een *zaaikist* genoemd) uit de eerste helft van de 20e eeuw. Vroeger strooide de boer het zaad handmatig uit de losse pols. Dit zorgde voor veel verspilling omdat vogels het zaad opaten en planten te dicht op elkaar groeiden. De rijenzaaimachine bracht daar verandering in. Hoe werkt deze machine?

- De voorraad graan (zoals tarwe, gerst of haver) of peulvruchten werd in de grote houten bak (de *zaaikist*) gestort.
- Onder de bak lopen ijzeren buizen die naar de grond lopen. Onderaan deze buizen zitten 'schoenen' die smalle geultjes (voren) in de omgeploegde aarde trekken. Het zaad valt vanuit de bak via de pijpen precies in de geul.
- Zodra het paard gaat lopen en de grote wielen gaan draaien, zet de wielas een raderwerk in beweging. Dit mechanisme doseert heel gelijkmatig het zaad, zodat er overal exact evenveel terecht komt.
- Frans de Bruijn staat hier op een treeplank en houdt de machine recht. Met een hendel kon hij de zaaischoenen omhoog liften wanneer hij aan het einde van de akker moest omkeren, zodat er op de kopakker niet onnodig zaad verloren ging. Dankzij deze uitvinding stonden de gewassen voortaan in kaarsrechte rijen. Dat had als grote voordeel dat de boer er later gemakkelijker tussendoor kon lopen om onkruid te wieden (schoffelen).